

ROVANIEMI

Rahoituksen, varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteet

OSA I Rahoituksen perusteet	3
1. Rahoitustoiminnan periaatteet ja lähtökohdat	3
2. Ottolainaus	4
3. Antolainaus	4
4. Takaukset	4
5. Rahoitusriskit ja niiden hallinta	5
4. Varainhankinnan ja suojaamisen raportointi	7
OSA II Varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteet	8
5. Sijoitustoiminnan määritelmä	8
5.1. Toimialasijoittaminen	8
5.2. Kassavarojen sijoittaminen	9
6. Sijoitustoiminnan periaatteet	9
7. Kassavarat	10
7.1. Maksuliikevarat	10
7.2. Kassaylijäämä	11
7.2.1. Lyhytaikainen kassaylijäämä	11
7.2.2. Pitkäaikainen kassaylijäämä	11
8. Omaisuuslajit ja -jakauma	11
8.1. Omaisuuslajit ja sijoitustuotteet	12
8.2. Sijoitustuotteiden ryhmittely omaisuuslaji	12
9. Sijoitustoiminnan riskit ja niiden hallinta	13
10. Varainhoidon toteuttaminen	15
11. Sijoitustoiminnan seuranta ja raportointi	15

OSA I Rahoituksen perusteet

1. Rahoitustoiminnan periaatteet ja lähtökohdat

Rahoituksella tarkoitetaan kaupungin oman toiminnan rahoittamista vieraan pääoman eri muodoilla sekä osallistumista tytä-, osakkuus- tai muiden yhteisöjen rahoitukseen tekemällä sijoituksia oman pääoman eriin (esimerkiksi osakepääoma, sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto) sekä myöntämällä lainaa tai takauksia. Kaupungin rahoitustoimintaa ohjaavat valtuuston hyväksymät rahoituksen perusteet ja talousarvio.

Kaupungin rahoitustoimintaa hoidetaan pitkäjänteisesti ottaen huomioon kaupungin ja kaupunkikonsernin yhteisöjen toiminnan luonne. Rahoitustoiminnan ensisijainen tehtävä on tukea kaupunkikonsernin toimintaa valtuuston asettamien strategisten ja toiminnallisten tavoitteiden saavuttamisessa. Tavoitteena on rahoituskustannusten minimointi pitkällä aikavälillä, varmistaen samalla palvelutuotannon ja investointien toteutuminen ja huomioiden, sekä minimoiden rahoitukseen liittyvät riskit.

Kaupungin rahoitustoiminta on keskitetty konsernihallinnossa toimivaan talous- ja rahoituspalvelut -yksikköön, joka seuraa kaupunkikonsernin rahoitusta kokonaisuutena. Tarkoituksena on optimoida konsernin ulkoinen rahoitustarve ja rahoituskustannukset konsernin kokonaisuutena varmistaen. Yksikkö ei tee tytäryhteisöjen puolesta päätöksiä, mutta ohjaa ja konsultoi tytäryhteisöjä.

Hankintalaki ei koske rahoitusta, mutta kaupunki kilpailuttaa kaikki merkittävät rahoitustarpeensa markkinoilla tai varmistuu päätösten markkinaehtoisuudesta muutoin. Johdannaissopimuksia voidaan solmia myös ilman kilpailutusta, sillä niissä ajoituksen hyödyntäminen, vanhojen sopimusten muokkaaminen ja vertailukelpoisten tarjousten puute eivät aina puolla kilpailutusta.

Valtuusto päättää talousarviossa ja -suunnitelmassa lainanotosta, lainanannosta ja pitkäaikaisista sijoituksista. Muuten kunnan rahatoimesta vastaa kunnanhallitus. Rahatoimen käytännön hoitamisesta vastaa hallintosäännön mukaisesti rahatoimesta vastaava viranhaltija.

Vieraan pääoman hankinta voidaan jakaa lyhytaikaiseen ja pitkäaikaiseen rahoitukseen. Lyhyt- ja pitkäaikaista rahoitusta tasapainottamalla turvataan kunnan rahoituksen riittävyys muuttuvissa olosuhteissa. Pitkäaikaisia lainoja ovat yli 12 kuukauden mittaiset velkakirjalainat ja lyhytaikaisia tätä lyhyempi rahoitus. Pääsääntöisesti pitkäaikainen laina otetaan investoinnin rahoittamiseen ja lyhytaikaisella lainalla turvataan maksuvalmiutta.

Ympäristöystävällisiin investointeihin tarkoitettua vihreää rahoitusta pyritään käyttämään mahdollisimman paljon tilanteissa, joissa kaupungin investoinnit sen käytön mahdollistavat. Vihreää rahoitusta voi hakea investointihankkeeseen, jossa syntyy selkeitä ja mitattavia ympäristölle hyödyllisiä vaikutuksia. Vihreä rahoitus on osoitus kaupungin panostuksista ympäristön hyvinvointiin.

2. Ottolainaus

Kaupungin ottolainausa toteutetaan vain euromääräisenä. Rahoitus voidaan järjestää kaikilla rahamarkkinoiden yleisesti käyttämillä tuotteilla.

Lyhytaikainen rahoitus järjestetään ensisijaisesti kuntatodistuksilla, konsernitilillä ja tilin luottolimiitillä. Kuntatodistusohjelma tulee olla sovittuna usean rahoituslaitoksen kanssa kilpailutuksen varmistamiseksi. Lyhytaikainen rahoitus voidaan turvata myös alle vuoden mittaisilla velkakirjoilla.

Pitkäaikaisen rahoituksen keskeisiä välineitä ovat velkakirjalainat, joukkovelkakirjalainat ja leasing-rahoitus. Kaupunki turvaa rahoituksen saatavuutta käyttämällä rinnakkain erilaisia rahoitusmuotoja ja rahan lähteitä. Lainojen takaisinmaksuissa voidaan käyttää tasa-, annuiteetti- tai kertalyhenteisiä ohjelmia.

3. Antolainaus

Kaupunki myöntää antolainoja pääsääntöisesti vain konserniyhteisöilleen. Antolainat voivat olla velkakirjalainoja tai pääomalainoja. Lainojen korko määritellään markkinaperusteisesti. Antolainauksen tarkoituksena on varmistaa konsernin kokonaisuus myös rahoituskustannusten osalta.

4. Takaukset

Kaupunki voi myöntää takauksia rahoitukseen jolla tuetaan kaupunkistrategian tavoitteita ja kaupungin toimialaan kuuluvaa perustehtävää. Kaupunki voi myöntää sekä omavelkaisia takauksia että täytetakauksia.

Kaupunki myöntää takauksia pääsääntöisesti määräysvallassaan oleville konserniyhteisöille ja vain poikkeuksellisesti muille tahoille. Tämä on tärkeää siksi, ettei julkinen sektori kohtuuttomasti rajoita markkinoiden tasapuolista kohtelua ja vääristä kilpailun toimivuutta avoimilla markkinoilla. Muita tahoja voivat esimerkiksi olla yleishyödylliset yhteisöt.

Konsernin ulkopuolisille yhteisöille takauksen myöntämistä harkittaessa tulee huomioida seuraavia asioita:

- tukeeko takauksen myöntäminen kaupungin strategiaa ja palvelutavoitteita
- onko takauksen myöntäminen välttämätöntä esimerkiksi uuden palvelutuotannon syntymiseksi, eikä myöntäminen vaaranna markkinoiden toimivuutta tai vääristä kilpailua

- tukeeko takauksen myöntäminen palvelurakenteen muutosta tavalla, jossa kaupunki välttyy esimerkiksi omilta mittavilta investoinneilta
- taattavan yhteisön tulee pantata kaupungille takauksen vakuudeksi hyväksyttävä vakuus, tyypillisesti rakennettava tai hankittava kohde.
- takausta ei voida myöntää rekisteröitymättömälle yhteisölle

Kaupunki perii myöntämistään takauksista hankkeen riskiä kuvaavan takausmaksun, joka on vähintään 0.5% takauksen määrästä.

Kaupungin antamista omavelkaisista takauksista tytäryhteisöille päättää kaupunginvaltuusto. Takauspäätöstä ei saa panna täytäntöön ennen kuin se on lainvoimainen.

Takaukset tulee turvata riittävillä vakuusarvoa omaavilla vastavakuuksilla. Panttikirjojen nimellisarvon on oltava 1,3ertainen takauksen velkääpääomaan verrattuna.

Rovaniemen kaupungin myöntämä laina tai takaus ei saa vaarantaa kaupungin kykyä vastata sille laissa säädettyistä tehtävistä. Kaupunki ei saa myöntää takausta, jos takaukseen sisältyy merkittävä taloudellinen riski.

5. Rahoitusriskit ja niiden hallinta

Rahoitus- ja takaustoiminnan tehtävänä on tukea kunnan kuntastrategian mukaisten päämäärien ja valtuuston asettamien tavoitteiden saavuttamista taloudellisesti sekä tehokkaasti omaisuuden arvosta hyvin huolehtien sekä ottaen huomioon riskien hallinnan. Keskeinen rahoitusriskin hallintakeino on investointitason mitoittaminen kunnan tulo-rahoitusta vastaavaksi sekä kunnan velkaantumistasen rajoittaminen. Rahoitukseen liittyviltä riskeiltä pyritään suojautumaan hajauttamalla rahoitusta esimerkiksi laina-ajan pituuden, lyhennysohjelman, rahoituslähteen- ja -markkinan sekä korkoperusteen mukaan. Tavoitteena on rahoituksen kokonaiskustannuksien pitäminen mahdollisimman alhaisina, sekä ennakoita ja hallita rahoitusriskejä.

Ottolainauksen riskit ovat rahan hintaan liittyviä (korkoriski), rahan saatavuuteen liittyviä (saatavuusriski) ja erääntyvien lainojen uudelleen rahoittamiseen liittyviä (jälleenrahoitusriski).

Luottokelpoisuudella ja vastapuolen luotettavuudella on myös merkitystä varainhankinnan riskeiltä suojautumisessa. Kaupunki tekee rahoitus- ja markkinatoimenpiteitä vain hyvämaineisten, vakavaraisten ja luotettavien tahojen kanssa.

Korkoriskillä tarkoitetaan korkojen muutosten aiheuttamaa epävarmuutta nettokorkokuluissa. Korkoriski muodostuu rahan markkinahinnasta (esimerkiksi Euribor-korko) ja riskilisästä (marginaali). Korkoriski koskee olemassa olevaa lainakantaa, sitä osaa lainakannasta, jota lyhennysten vuoksi on jatkuvasti

jälleenrahoitettava sekä kaikkia uusia lainoja. Korkokuluihin vaikuttaa merkittävästi yleinen taloudellinen tilanne.

Korollisen velan osalta korkoriskiä ei voida kokonaan eliminoida. Korkoriskin hallinnan tavoitteena on korkokustannusten minimointi pitkällä aikavälillä siten, että riskitaso saadaan pidettyä hyväksyttävällä tasolla, sekä pienentää korkojen heilunnan vaikutusta kaupungin tulokseen ja helpottaa kassavirtojen ennustettavuutta ja samalla budjetointia

Korkoriskiä hallitaan korkosidonnaisuus- ja laina-aikajakaumalla sekä suojauksilla. Suojauksilla voidaan hallita tai poistaa esimerkiksi korkojen nousun haitallisia vaikutuksia. Vaihtuvakorkoinen laina voidaan erillisellä suojaussopimuksella muuttaa esimerkiksi kiinteäkorkoiseksi, jolloin korkokustannusten ennakoitavuus paranee.

Saatavuusriski muodostuu talous- ja rahamarkkinatilanteen aiheuttamista rahan saatavuusvaihteluista. Huonossa markkinatilanteessa rahoituksen saatavuus voi vaikeutua myös kunnilla. Saatavuusriskiä hallitaan rahoitusvaihtoehtoja monipuolisesti hyödyntämällä. Saatavuusriskiä hallitaan myös riittävällä maksuvalmiusreservillä, johon kuuluvat rahat ja pankkitalletukset, likvidit sijoitukset, luottolimiitit, kuntatodistukset ja mahdolliset muut luottosopimukset.

Jälleenrahoitusriski liittyy erääntyvään rahoitukseen, joka on rahoitettava vieraalla pääomalla edelleen. Jälleenrahoitusriskillä tarkoitetaan sitä, että rahoitusta ei ole saatavilla riittävästi tai sen hinta on merkittävän korkea johtuen esimerkiksi lainanottajan alentuneesta luottokelpoisuudesta tai rahoitusmarkkinoiden häiriöistä. Lyhytaikainen rahoitus on tavallisesti edullisempaa kuin pitkäaikainen rahoitus, mutta sisältää suuremman jälleenrahoitusriskin.

Jälleenrahoitusriskiä hallitaan kassasuunnittelulla ja laina-aikoja hajauttamalla. Pitkät laina-ajat lisäävät kassavirtojen ennustettavuutta, mutta nostavat tyypillisesti kustannuksia, joten optimaalinen rahoitus rakentuu edullisemmasta lyhytaikaisesta ja kalliimmasta pitkäaikaisesta rahoituksesta. Jälleenrahoitusriskiä pienennetään myös riittäväillä kassavaroilla.

Ottolainojen lainasalkkuun liittyvän korkoriskin hallinnassa käytetään mittarina suojausastetta. Lainakannan suojaustaso vaihtelee markkinatilanteen mukaan. Lainasalkun suojausasteen tavoite on 20 %:n ja 80 %:n välillä.

Kaupunki voi suojautua korkoriskiltä kiinteillä korkositoumuksilla tai korkojohdannaisilla. Johdannaisten käytön tarkoituksena on lainasalkun korkoriskin hallinta eli johdannaisia käytetään vain suojaamistarkoituksissa. Suojausta voidaan käyttää olemassa olevien velkapääomaijen suojaamiseen sekä todennäköisesti tulevaisuudessa tapahtuvien velkojen suojaamiseen. Todennäköisenä tulevaisuuden velkana voidaan pitää esimerkiksi aloitettu ja useamman vuoden kestävä investointi, investointisuunnitelman rahoituslaskelmaennusteen mukaisesti.

Suojausasteen lisäksi korkoriskin hallintaa ohjataan myös korkosidonnaisuusajalla sekä lainasalkun tavoiteaikajakaumalla. Kaupungin lainasalkun keskimääräinen

korkosidonnaisuusaika voi vaihdella markkinatilanteen mukaan, mutta lainasalkun keskimääräinen korkosidonnaisuusaika pyritään kuitenkin pitämään vähintään 24 kuukaudessa. Lisäksi tavoitteena on lainasalkun keskimääräisen laina-ajan asettuminen 4 - 8 vuoden välille.

Suojaus on vakuuttamista tulevaisuuden varalle ja ajoittain suojauksen vuoksi voidaan joutua maksamaan markkinakorkoja korkeampaa hintaa. Kiinteät korkokustannukset vähentävät korkomenojen vaihtelua ja parantavat ennustettavuutta. Korkojohdannaiset ovat kiinteitä korkoja joustavampia mm. ennenaikaisen takaisinmaksun yhteydessä. Kiinteäkorkoisten lainojen mahdollista positiivista markkina-arvoa ei hyvitetä, mutta koronvaihtosopimuksen positiivinen markkina-arvo hyvitetään. Johdannaisia voidaan käyttää olemassa olevan lainasalkun tai yksittäisen lainan korkoprofilin muuttamiseen. Lisäksi luotoista erillisillä johdannaissopimuksilla voidaan pienentää tuleviin rahoitustarpeisiin liittyvää korkoriskiä varmistamalla tietty korkotaso ennakkoon tulevalle, tiedossa olevalle rahoitustarpeelle. Johdannaissopimuksen tekeminen ei vaadi suojattavan lainan ehtojen muuttamista.

4. Varainhankinnan ja suojaamisen raportointi

Varainhankinnasta raportoidaan talousraportoinnin yhteydessä kaupunginhallitukselle sekä tilinpäätöksen yhteydessä kaupunginvaltuustolle. Kattavampi katsaus varainhankinnasta ja suojauksista annetaan kaupunginhallitukselle kaksi kertaa ja valtuustolle kerran vuodessa.

OSA II Varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteet

5. Sijoitustoiminnan määritelmä

Sijoitustoiminnalla tarkoitetaan yleisesti kunnan toimialaan liittyvää sijoittamista ja kassavarojen sijoittamista. Kunnalla voi myös olla toimeksiantona sijoitettavia lahjoitus- tai testamenttivaroja.

5.1. Toimialasijoittaminen

Toimialaan liittyvällä sijoittamisella edistetään kaupungin tehtäviin kuuluvia päämääriä, joita voivat olla esimerkiksi palvelutuotannon järjestäminen, asuntotuotannon tukeminen, elinkeinorakenteen muutoksen edistäminen tai työllisyyden turvaaminen. Sijoituskohteeksi valittavalla toimialalla voi olla kaupungille yhteiskunnallista, taloudellista tai strategista merkitystä.

Toimialasijoittamista harkittaessa tulee aina arvioida, kuuluuko kyseinen toiminta kunnan toimialaan. Yksittäistapauksessa joudutaan arvioimaan, onko yhtiöjärjestyksessä toiminta määritelty siten, että sijoittaminen yhtiöön kuuluu kaupungin toimialaan.

Toimialasijoitukset ovat pääsääntöisesti pääomasijoituksia yhteisöihin sekä investointien rahoitukseen tarkoitettuja antolainoja. Toimialasijoitus voi olla myös vaihtovelkakirjan muodossa tai sijoitus yhtiön sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon.

Yleistä tuottovaatimusta ei kaupungin toimialasijoituksille aseteta, vaan tuottotavoite määritellään kohteittain. Sijoituksen reaaliarvon säilyttämistä on yleensä pidettävä vähimmäistavoitteena. Toimialasijoituksen tuottotavoitteesta päättää valtuusto erikseen sijoituspäätöksen yhteydessä tai vuosittain talousarviossa.

Toimialasijoituksen tekeminen edellyttää riskikartoitusta sijoituskohteena olevasta toimialasta, yhteisöstä ja hankkeesta. Riskikartoituksessa tulisi pyrkiä tunnistamaan mahdolliset riskikeskittymät. Keskittymisuhka voi olla tilanteessa, jossa kunnan toimialasijoitukset, lainatakaukset ja kassavarasijoitukset merkittävässä määrin kohdistuvat yhteen toimialaan tai vain muutamaaan yhteisöön tai hankkeeseen.

Riskikartoituksessa määritellään sijoitustoimintaa rajaavat tekijät, joita ovat riskin rahamäärä sekä sen todennäköisyys, sijoitusaika ja likviditeetti.

Välittömältä pääomariskiltä kaupunki voi suojautua vaatimalla toimialasijoitukselle pankkitakauksen tai muun likvidin vakuuden. Välitöntä suojaamista on myös sijoituksen arvon ja tuoton jatkuva ja ajantasainen seuranta sekä toimenpidesuunnitelman laatiminen riskin pienentämiseksi, kun pääomatappiovaara on lisääntynyt. Välillistä suojautumista on määräämisvallan hankkiminen sijoituskohteena olevassa yhteisössä.

5.2 Kassavarojen sijoittaminen

Kassavaroilla tarkoitetaan maksuliikennevaroja ja kassaylijäämää. Kassaylijäämää ovat rahoitusarvopaperit, pankkisaamiset, sekä erilliset rahastoidut varat, jotka eivät määrittelyhetkellä ole sidottu maksuliikenteen ylläpitoon.

Nämä sijoitustoiminnan ohjeet koskevat niitä varoja, joita ei ole sidottu päivittäisen maksuvalmiuden turvaamiseen, kaupungin aikaisempien vuosien ylijäämistä koostuvia sekä erilaisia omaan taseeseen rahastoituja varoja. Sijoitustoiminnan periaatteiden mukaisesti sijoitetaan kassaylijäämät, joilla turvataan kassamenojen edellyttämä maksuvalmius kaikissa tilanteissa. Lahjoitus, testamentti ja muilla saannoilla saadut varat sijoitetaan näiden yleisten perusteiden mukaan, ellei saantokirjasta muuta johdu.

Kiinteistöt, maaomaisuus ja niihin liittyvät laitteet, rakennelmat tai rakennukset eivät kuulu näiden perusteiden piiriin. Kuitenkin sijoitusten kokonaisriskiä ja omaisuuslajijakaumaa arvioitaessa kaikki omaisuserät voidaan ottaa huomioon.

6. Sijoitustoiminnan periaatteet

Rovaniemen kaupungin sijoitustoiminnassa on otettava huomioon julkisyhteisöön kohdistuvat yhteiskunnalliset velvoitteet ja julkishallinnossa hyväksyttävät toimintaperiaatteet. Sijoituskohteen toimiala tai toimintatavat eivät saa olla ristiriidassa kaupungin tehtävien ja toimintaperiaatteiden kanssa. Sijoitustoimintaa tulee tehdä myös vastuullisuuden kannalta hyväksyttäviin kohteisiin. Vastuullinen sijoitustoiminta huomioi ympäristöystävällisyyden, kestävän kehityksen, ihmisoikeuksien noudattamisen, tasa-arvon, lapsityövoiman käytön estämisen sekä työelämän perusoikeuksien noudattamisen. Vastuullinen sijoittaminen toteutuu kaupungin sijoitustoiminnassa siten, että sijoituspalveluiden tarjoajilta edellytetään YK:n tukemien vastuullisuusperiaatteiden (Principles for Responsible Investment) noudattamista ja selvitystä vastuullisuuspolitiikan noudattamisesta sijoitustoiminnassa. Sijoitusten vastuullisuusmäärittelyt huomioivat EU:n kestävän rahoituksen tiedonantoasetuksen rakenteen ja muun sääntelyn.

Edellä mainittujen periaatteiden mukaisesti varainhoitaja sitoutuu liittämään vastuullisuusasiat (ns. ESG = Environmental, Social, Governance) osaksi sijoitusprosessia ja edistämään sijoituskohteiden ESG-raportointia. Kullakin varainhoitajalla on omat vastuullisuusseulonnat (kuten sulkulistat, poissuljetut

toimialat tai fossiilisia polttoaineita tuottavien yhtiöiden maksimiosuus), joiden toteutumisen seuraamiseksi Rovaniemen kaupunki edellyttää varainhoitajia tuottamaan vähintään kerran vuodessa sijoituskohteiden vastuullisuusraportin.

Sijoitustoiminnan lähtökohtana ja tavoitteena voidaan pitää vastuullisen toiminnan perusteille rakentuvaa taloudellista tuottavuutta. Vähimmäisvaatimuksena on sijoituksen reaaliarvon säilyttäminen niin, että arvon säilyttämisessä huomioidaan myös sijoitustoiminnan aiheuttamat kustannukset.

Sijoitustoiminnan tuottotavoite on saavuttaa paras mahdollinen tuotto valitulla riskitasolla. Valittua riskitasoa kuvataan omaisuuslajien perusallokaatiolla. Toimialasijoituksille ei aseteta yleistä tuottovaatimusta ja mahdollinen tuottotavoite määritellään sijoituspäätöksessä kohteittain. Kassaylijäämän pitkän aikavälin tuottotavoitteena voidaan pitää 2 prosenttia yli inflaatiotason olevaa tuottoa. Omaisuuslajiallokaation perusjakauman ympärille on määritelty vaihteluväli, jota voidaan käyttää tuottotavoitteen saavuttamiseksi, jos markkinatilanne niin vaatii. Jos sijoitusten yleinen tuotto-oletus puolueettomasti arvioiden poikkeaa siitä, mitä omaisuuslajiallokaatio vaihteluväli huomioiden todennäköisesti tuottaisi, tuottotavoitetta voidaan muuttaa sijoitustoiminnan ohjeissa tilikausittain kuvaamaan paremmin sen hetkistä markkinatilannetta.

Sijoitustoiminnan keskeinen tekijä on kunnan maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaaminen. Sijoituksiin käytettävissä oleva rahamäärä ja sijoitusaika arvioidaan maksuvalmiussuunnitelmalla. Maksuvalmiussuunnittelun tarve syntyy kassatulojen ja -menojen eriaikaisesta kertymästä. Sijoitusten likvidiys turvataan huomioimalla käytettävien sijoitusten jälkimarkkinakelpoisuus. Sijoitusten rahoittaminen lainanotolla on mahdollista vain toimialaan liittyvissä sijoituksissa.

7. Kassavarat

Kassavarat jaetaan maksuliikevaroihin ja kassaylijäämään. Kassaylijäämällä tarkoitetaan sitä osaa kassavaroista, joka ei ole sidottu maksuliikkeen ylläpitoon. Kassavarat koostuvat rahalaitosten käyttötileillä olevista varoista, käteisvaroista, sijoituksissa olevista varoista ja erilaisten rahastojen varoista.

7.1 Maksuliikevarat

Maksuliikevarat on tarkoitettu maksuvalmiuden ylläpitoon. Maksuvalmiutta ylläpidetään varaamalla maksuliikevaroja kassaennusteen mukaisesti vähintään 14 vuorokauden tulojen ja menojen verran maksuvalmiuden kannalta tarkoituksenmukaiseen muotoon.

Maksuliikevarat on keskitetty Rovaniemen kaupungin konsernitilille. Konsernitilin varat ovat osin myös velkaa konsernitiliä käyttäville konserniyhteisöille. Maksuliikevarat eivät kuulu varsinaisen sijoitustoiminnan piiriin.

7.2 Kassaylijäämä

Kassaylijäämä jaetaan sijoitusajan perusteella lyhytaikaiseen ja pitkäaikaiseen kassaylijäämään. Lyhytaikaisia kassaylijäämiä voidaan hoitaa juoksuajaltaan enintään vuoden pituisilla sijoituksilla. Pitkäaikaista kassaylijäämää ovat sijoitusajaltaan yli vuoden mittaiset sijoitukset.

7.2.1 Lyhytaikainen kassaylijäämä

Lyhytaikaisen kassaylijäämän ensisijaisena tarkoituksena on turvata maksuvalmiutta käyttötilejä paremmalla tuotolla. Lyhytaikaisen kassaylijäämän hoitoon soveltuvia sijoitusinstrumentteja ovat vähäistä arvovaihtelua ja hyvän likviditeetin omaavat sijoitukset. Lyhytaikaisten sijoitusten tavoitetuotto on 3 kk:n Euribor -korkoa vastaavat tuottotaso.

7.2.2 Pitkäaikainen kassaylijäämä

Pitkäaikaisen kassaylijäämän tavoitteena on saada sijoitetulle pääomalle mahdollisimman korkea tuotto valitulla riskitasolla. Sijoitusstrategia perustuu sijoitettavan varallisuuden omaisuuslajien hajauttamiseen kolmen pääläjiin: korko-, osake- ja muihin sijoituksiin. Pääpaino sijoituksissa on korkosijoituksissa, koska niissä on maltillisempi arvovaihtelu ja tasainen tuotto verrattuna muihin omaisuuslajeihin. Osakesijoitusten tuotto on pitkällä aikavälillä selvästi korkosijoituksia suurempi, mutta niihin liittyvä arvovaihtelu on korkosijoituksiin verrattuna voimakkaampi.

Sijoitustuotteissa (sijoitusinstrumentit) painotetaan ensisijaisesti suoria ja kustannustehokkaita tuotteita. Sijoitukset tehdään pääsääntöisesti euromääräisenä. Muissa valuutoissa tehtävien sijoitusten valuuttariski on mahdollisuuksien mukaan suojattava.

8. Omaisuuslajit ja -jakauma

Sijoituksille on määritelty omaisuuslajikohtainen perusjakauma ja sallittu vaihteluväli. Perusjakauma kuvaa neutraalin markkinatilanteen jakaumaa, ja vaihteluväli antaa mahdollisuuden mukauttaa jakaumaa erilaisissa markkinatilanteissa. Painoarvot ja vaihteluväli on kuvattu omaisuuslajeittain seuraavassa taulukossa:

Omaisuuslaji	Neutraalipaino	Vaihteluväli
Korkosijoitukset	60%	40%-100%
Osakkeet	40%	0%-60%
Muut sijoitukset	0%	0%-15%

8.1. Omaisuuslajit ja sijoitustuotteet

Käytettävät sijoitustuotteet luokitellaan kuuluvaksi johonkin omaisuuslajiin. Luokitteluperusteena käytetään sijoituksen kohde-etuutta, esimerkiksi osakerahasto luetaan kuuluvaksi osakkeisiin. Epäselvissä tilanteissa sovelletaan varovaisuusperiaatetta ja tuote luetaan kuuluvaksi enemmän riskiä sisältävään omaisuuslajiin. Jos sijoitustuote sisältää selkeän ja sitovan jaottelun näissä perusteissa esitetyn omaisuuslajijaottelun mukaisesti, voidaan sijoitustuotteen osat lukea määritelyihin omaisuuslajeihin kuuluvaksi jaottelun mukaisesti.

Pääsääntönä on, että ilman virallista luottoluokitusta olevien yritysten suoria velkasijoituksia ei hankita. Poikkeuksellisesti ja perustelluissa tapauksissa ilman luottoluokitusta olevien yritysten lainoihin voidaan sijoittaa. Poikkeusta käytettäessä sijoitukset on tehtävä kotimaisiin yrityksiin niin, että yhden yrityksen osuus voi olla enintään 1% koko sijoitusvarojen sijoitushetken arvosta. Yhteensä luokittelemattomien yritysten sijoitusten osuus saa olla enintään 5% sijoitusvarojen sijoitushetken arvosta. Heikomman luottoluokituksen (niin sanottu High yield) ja kehittyvien markkinoiden sijoitukset toteutetaan rahastosijoitusten kautta. Ilman virallista luottoluokitusta olevien yritysten velkasijoitukset voivat olla osa sijoitusrahaston sijoituksia.

Suoria osakesijoituksia tehdään vain Suomessa julkisesti noteerattuihin yhtiöihin suosien hyvää osinkoa maksavia yhtiöitä sekä kasvuyhtiöitä. Kansainvälinen hajautus toteutetaan osakerahastojen kautta. Näin varmistetaan osakeomistusten likvidiys, jälkimarkkinakelpoisuus sekä verotuksen sujuvuus.

Korko- ja osakemarkkinoille voidaan sijoittaa EU:n sijoitusrahastodirektiivin mukaisiin UCITS -rahastoihin, erikoissijoitusrahastoihin sekä indeksiosuusrahastoihin eli ETF:iin (Exchange Traded Fund).

Yksittäisen suoran osake- tai korkosijoituksen osuus koko salkusta saa olla korkeintaan 10%.

Sijoitustoimintaa harjoitetaan pitkäjänteisesti, eikä nopea voitontavoittelu spekulatiivisten toimien avulla ole hyväksyttävä toimintakeino. Johdannaisia voidaan käyttää suojaustarkoituksessa ja osana esimerkiksi strukturoituja tuotteita tai rahastoissa rahaston sääntöjen mukaisesti. Johdannaisia ei tule käyttää lyhytaikaiseen voitontavoitteluun.

8.2. Sijoitustuotteiden ryhmittely omaisuuslaji

Seuraavassa taulukossa sijoitustuotteita on ryhmitelty esimerkinomaisesti omaisuuslajikohtaisesti:

Korkosijoitukset:

Rahamarkkinasijoitukset (alle 1v)

- Tilit
- Talletukset
- Rahamarkkinarahastot

- Muut rahamarkkinainstrumentit

Joukkolainat (yli 1v)

- Suorat joukkolainat
- Suorat yrityslainat ja valtionlainat
  - luottoluokitus sijoitushetkellä vähintään investment grade - luottoluokituksen yrityslainat
  - mikäli luottoluokitus putoaa sijoitusaikana high yield -tasolle, arvopaperin myynti arvioidaan tapauskohtaisesti markkinahinnan ja luottovastuutapahtuman todennäköisyyden mukaan
- Erilaiset korkorahastot, myös high yield -rahastot sekä korko-ETF:t
- Vähintään 80-prosenttisesti pääomaturvatut strukturoidut lainat (liikkeellelaskija vähintään BBB-)

Osakesijoitukset

- Suorat osakesijoitukset vain Suomessa julkisesti noteerattuihin yhtiöihin
- Rahastot, Strukturoidut lainat ja osake ETF:t
- Yhdistelmärahastot
  - luokitellaan varovaisuusperiaatteen mukaan osakesijoituksiksi (jos sijoitustuote sisältää selkeän ja sitovan jaottelun, sijoitustuotteen osat luetaan määritelyihin omaisuuslajeihin kuuluvaksi)
- alle 80-prosenttisesti pääomaturvatut strukturoidut lainat

Muut sijoitukset

- Pääomasijoitukset
- Hyödykerahastot
- Muut vaihtoehtoiset sijoitukset

Salkkujen omaisuuslajipainoa seurataan aktiivisesti sijoitusten raportoinnin yhteydessä. Salkkujen omaisuuslajipainot tasapainotetaan valittuun omaisuuslajijakaumaan vuosittain.

9. Sijoitustoiminnan riskit ja niiden hallinta

Riskillä tarkoitetaan sijoitustoiminnassa tekijää, jonka toteutuminen voi aiheuttaa arvon menetyksiä. Sijoittamiseen liittyvät riskit jaetaan maksuvalmiusriskiin, luotto- ja vastapuoliriskiin sekä markkinariskiin.

Maksuvalmiusriski kuvaa koko rahoitukselliseen asemaan liittyvää riskiä, joka toteutuessaan tarkoittaa sitä, että kunnan rahan lähteet eivät kata välitöntä rahan käyttöä. Riskin toteutuessa uhkana on maksukyvyttömyys, ja akuutin riskin torjumisesta aiheutuu lisäkuluja. Maksuvalmiusriskin hallinta edellyttää kunnan rahavirtojen ennakoitavuutta ja oikea-aikaisia toimia aktiivisella varojen muuttamisella rahaksi. Riskiin voidaan varautua myös käyttötili- ja kuntatodistusliimitein. Yksittäisen sijoitustuotteen osalta voidaan lisäksi puhua likvidisyysriskistä eli siitä, että sijoitusta ei voida määrääjän vuoksi tai

jälkimarkkinakelpoisuuden puuttuessa muuttaa rahaksi. Erityisesti lyhytaikaisten kassavarojen sijoituksissa viiveettömästi rahaksi muutettavuudesta on varmistuttava sijoituspäätöstä tehtäessä ja kaikissa tapauksissa rahaksi muutettavuus on oltava huomioituna sijoituspäätöstä tehtäessä.

Luotto- ja vastapuoliriski tarkoittaa sitä, että kunta ei saa takaisin sijoittamaansa pääomaa tai siihen liittyvää korkoa tehdyn sitoumuksen mukaisesti. Luotto- ja vastapuoliriskiä hallitaan määrittämällä sijoituskohteille luottoluokitusten rajat ja sallitut sijoituskohteet, niiden riskiluokat sekä yksittäisten sijoitusten osuudet. Luotto- ja vastapuoliriskin hallintakeinot on kuvattu omissa kohdissaan.

Markkinariskejä ovat korkoriski, osakesijoituksen hintariski sekä valuuttariski

Korkoriskillä tarkoitetaan korkomuutosten aiheuttamaa epävarmuutta sijoituksen tuotossa (korkovirtariski) tai arvossa (hintariski). Korkovirtariskiä hallitaan sijoittamalla kiinteäkorkoisiin tai pitkään korkojaksoon sidottuihin korkosijoituksiin. Korkojen hintariskiä hallitaan puolestaan sijoittamalla lyhyeen korkojaksoon.

Osakesijoitusten hintariski ilmenee mahdollisina suurina arvonmuutoksina. Muutokset ovat tyypillisesti selvästi suurempia kuin joukkovelkakirjasijoitusten arvonmuutokset. Osakesijoittamisen riskiä rajoitetaan niin, että osakesijoitusten osuus kokonaissijoituksista määritellään omaisuuslajijakauman mukaisesti neutraalissa markkinatilanteessa. Hintariskin pienentämiseksi on mahdollista käyttää määriteltyä osakesijoitusten osuuden vaihteluväliä. Sijoituksia tehtäessä tulee ottaa huomioon eri toimialojen sekä markkina-alueiden välinen hajautus. Toimialakohtaista riskiä alennetaan valitsemalla sellaisia arvopapereita, joiden suhdannesykin odotetaan poikkeavan toisistaan.

Valuuttariski liittyy sijoituksiin, jotka tehdään muussa valuutassa kuin euroissa. Sijoituksen arvo voi nousta tai laskea valuuttakurssien muuttuessa ilman, että varsinaisen sijoituksen arvo muuttuisi lainkaan. Valuuttakurssien ennustaminen on käytännössä mahdotonta. Valuuttamääräisten sijoitusten osuus rajataan enintään 10 prosenttiin sijoitusten määrästä valuuttariskin rajoittamiseksi. Mahdollisuuksien mukaan valuuttariskiä voidaan pienentää käyttämällä valuuttariskiltä suojattuja sijoitustuotteita.

Operatiiviset riskit ovat läsnä kaikessa toiminnassa, eikä niiltä voi täysin suojautua niin, että toiminta olisi taloudellisesti perusteltua. Operatiiviset riskit sisältävät esimerkiksi oikeudelliset riskit sekä säännösten ja eettisten periaatteiden noudattamiseen liittyvät riskit. Tärkeimmät riskienhallintakeinot operatiivisten riskien suhteen on osaamisesta huolehtiminen, hyväksytyjen toimintatapojen käyttäminen, riittävä dokumentointi ja toiminnan seurannan varmistaminen.

10. Varainhoidon toteuttaminen

Pitkäaikaisen kassaylijäämän varojen sijoittaminen hoidetaan itse ja/tai käytetään varainhoitajien palveluja. Kaupunki voi antaa varojen hoidon yhden tai useamman varainhoitajan hoidettavaksi. Varainhoitosopimukset tehdään ensisijaisesti täyden valtakirjan periaatteella. Varainhoidossa hyödynnetään finanssivalvonnan alaisuudessa toimivia, arvostettuja ja tunnettuja varainhoitajia.

11. Sijoitustoiminnan seuranta ja raportointi

Markkina-arvoja, tuottoja, sijoituslajien jakaumaa, muutoksia jakaumassa, kustannuksia ja riskitasoa seurataan varainhoitajakohtaisilla raporteilla. Sijoituksista raportoidaan talousarvion täytäntöönpano-ohjeen mukaisesti. Sijoitustoiminnan tuloksellisuutta arvioidaan vertailuindeksillä, joka koostuu korko- ja osakeindekseistä, sekä muita omaisuuslajeja kuvaavista indekseistä.

Raportointi järjestetään niin, että sijoitetusta kokonaisvarallisuudesta saadaan riittävät ja ajantasaiset tiedot päätöksentekoa ja valvontaa varten.

Rahoitus ja sijoitustoiminnan toteutumisesta raportoidaan kaupunginhallitukselle talouden ja toiminnan raportoinnin yhteydessä talousarvion täytäntöönpano-ohjeen mukaisesti